МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДѢЛИЕТО И ДЪРЖАВНИТѢ ИМОТИ
ИНСТИТУТЪ ЗА ЗАЩИТА НА РАСТЕНИЯТА

Библиотека
ОВДИВ
Инв.№ 148
1946



Следъ като прочетешъ това упжтване, предай го на приятелитѣ си, за да го прочетатъ и тѣ.

УПЖТВАНЕ № 39
(ВТОРО ИЗДАНИЕ)
ДЕКЕМВРИЙ 1941 ГОД.

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА ПЛОВДИВ

# ЦИГАРДЖИЯ ИЛИ ЛИСТОЗАВИВАЧЪ ПО КРУШАТА И ЛОЗАТА (BYCTISCUS BETULAE L.)

Цигарджията е единъ отъ разпространенитѣ и добре познати неприятели на лозатата, чиито листа той завива въ видъ на цигара. Презъ нѣкои години, макаръ и не често, на отдѣлни мѣста той се появява въ много голѣми количества и може да унищожи повечето отъ листатата на лозитѣ. Въ Търновско презъ 1921 година наблюдавахме отдѣлни асми и лози, чиито листа бѣха напълно повредени отъ него. На гроздето, обаче, той не вреди направо. Освенъ лозата, цигарджията често напада и крушата, по листата на която понѣкога сжщо така причинява доста значителна повреда. По-рѣдко, той напада листата на дюлята, тополата, липата, лешника, брѣзата, трепетликата и бука.

## ОПИСАНИЕ И ЖИВОТЪ

**Цигарджията** е малъкъ бръмбаръ, 6—8 мм. дълъгъ, има блѣстящо бронзово-зеленъ, по-рѣдко тъмно-синь, съ меденъ отенакъ цвѣтъ. Главата му отпредъ е удължена въ много дълго хоботче, на върха на което се намиратъ устнитѣ органи. Гръдниятъ щитъ е закржгленъ, у мжжкия е снабденъ отстрани съ по единъ насоченъ напредъ шипъ. Твърдитѣ криле, гледани отгоре, образуватъ почти квадратъ.

**Навици и животъ.** Бръмбаратъ презимува и излиза отъ земята презъ мартъ или априлъ, въ зависимость отъ състоянието на времето. Въ северна България той излиза къмъ началото на априлъ, въ южна и по-рано. Веднага следъ това, той започва

да се храни, като изгризва малки ямички въ листнитѣ и плоднитѣ пъпки на овощнитѣ и други широколистни дървета. Покъсно той напада младитѣ листа и цвѣтоветѣ. Наскоро следъ това женскиятъ се оплодява и започва да снася яйца. За тази цель той завива листата въ видъ на цигара, въ която поставя яйцата си. Броя на листата, образуващи цигаритѣ, зависи отъ голѣмината имъ; така при върбата женскиятъ завива 10—15 листа, за да образува само една цигара, при крушата и тополата сж необходими 4—5 листа, а за лозата е достатъчно само единъ и въ много рѣдки случаи два листа. Забелязано е, че женскиятъ брѫмбаръ завива предимно листата, които сж близо до ресата. При лозата образуването на цигарата става като предварително брѫмбарътъ прерѣзва дръжката на листа, отъ което прииждането на соковѐтѣ спира и листа увѣхва. Това увѣхване се засилва чрезъ обождане на жилкитѣ по петурата. Щомъ листата увѣхнатъ, но сж още меки, женскиятъ пристѫпва къмъ образуване на цигаритѣ, като завива страничнитѣ дѣлове на петурата на една и друга страна. Следъ това той пробива съ челюститѣ си паренхима, поставя коремчето си въ разрѣза и снася едно блѣдо-зелено, овално яйце, което втиква навѫтре въ цигарата съ помощьта на хоботчето си. За образуването на една цигара сж нуждни 5—6 дни. Въ всѣка цигара има 5—6 яйца, но понѣкога и само едно.

При нападането на крушата, или другитѣ дървета, образуването на цигаритѣ става така: брѫмбарътъ прерѣзва въ видъ на розетка кората на младитѣ лѣторасти, отъ което се прекѫсва прииждането на сока къмъ намиращитѣ се на върха на лѣтораститѣ листа и тѣ увѣхватъ. Отъ тѣзи листа женскиятъ си образува цигара, въ която по сѫщия начинъ, както при лозата, снася яйца. Цигаритѣ оставатъ дълго време по растението, като постепенно придобиватъ кафявъ цвѣтъ; по-късно, нѣкои отъ тѣхъ падатъ отъ вѣтъра.

Следъ десетина дни отъ яйцето се появява малка бѣла, безкрака ларва, която се храни съ паренхима на засъхналия листъ. У насъ, ларвата се появява къмъ началото на м. май, или малко по-късно. Нейното развитие продължава около 3 седмици. Тя се храни вѫтре въ цигарата съ паренхима на листата, като си образува малка стаичка около себе си. Съ нарастването на ларвата, тази стаичка се уголѣмява. Къмъ началото или срѣдата на юний ларвата излиза отъ цигарата, пуща се на земята и прониква въ



нея на около 10 см. дълбоко, а при рохкава земя и повече. Тамъ тя си образува закрѫглено пашкулче отъ земя, заглажда стенитѣ му отвѫтре и какавидира въ него. Къмъ началото на августъ възрастниятъ брѫмбаръ се оформява напълно, но излиза отъ земята едва на следната пролѣть. Понѣкога, обаче, при продължително и влажно лѣто, часть отъ брѫмбаритѣ могатъ да излѣзатъ отъ земята и презъ есеньта, оплодяватъ се и презимуватъ подъ кората на дърветата. като на следната пролѣтъ излизатъ на открито и започватъ своята вредна дейность едновременно съ брѫмбаритѣ, които се появяватъ презъ пролѣтьта.

## СРѢДСТВА СРЕЩУ ЦИГАРДЖИЯТА

**1. Пръскане съ арсенени съединения.** Борбата срещу цигардѫжията посрѣдствомъ химични срѣдства, при лозата, съвпада съ борбата срещу другитѣ й неприятели или болести и може да се извършва съвмѣстно. Тя се състои въ пръскане на лозитѣ съ арсенени съединения, което трѣбва да се извършва малко преди брѫмбаритѣ да започнатъ да завиватъ листата. Такова пръскане трѣбва да се прави само при случаитѣ, когато брѫмбарътъ се появи масово и застрашава силно листата[1]). При овощнитѣ и другитѣ дървета химичната борба съ арсенени съединения не се препорѫчва, освенъ при случаитѣ, когато брѫмбарътъ се появи масово и дърветата сж нападнати и отъ други насѣкоми, ограничението на които сѫщи изисква пръскане съ арсенени съединения.

**2. Събиране и изгаряне на цигаритѣ.** Когато брѫмбарътъ се появи въ малки количества, достатъчно е да се събиратъ и изгарятъ цигаритѣ отъ растенията, и опадалитѣ по земята. Това трѣбва да се прави презъ втората половина на май, наскоро следъ образуването на цигаритѣ и преди ларвитѣ да сж завършили развитието си. По-късно, когато ларвитѣ започватъ да напущатъ цигаритѣ, събирането имъ не е така полезно. Чрезъ събиране на завититѣ на цигари листа, врѣдата отъ брѫмбара се ограничава за следната година.

**3. Събиране на брѫмбаритѣ.** При овощнитѣ дървета се препорѫчва събиране на брѫмбаритѣ чрезъ разтърсване на

---

[1]) По приготвянето и употрѣблението на водна смѣсь отъ арсенени съединения е съобщено подробно въ упѫтване № 12: „Стомашни отрови срещу насѣкомитѣ“, което при поискване се изпраща безплатно отъ Института за защита на растенията въ София, пощ. кутия 238.

дърветата. Това срѣдство не може напълно да отстрани брѫмбара, защото той се срѣща и по много горски дървета.

**4. Разкопаване на земята подъ нападнатитѣ дървета.** Чрезъ това срѣдство се унищожаватъ голѣма часть отъ какавиднитѣ пашкулчета, които се намиратъ въ почвата подъ самото дърво. Това разкопаване трѣбва да се прави късно на есень, за да може да се предизвика измръзване на младитѣ брѫмбари.

**5. Пръскане на застрашаванитѣ дървета съ варно млѣко напролѣть,** непосрѣдствено преди появяването на брѫмбаритѣ. Това срѣдство е предпазно и чрезъ него само се запазватъ пѫпкитѣ отъ поврѣди отъ цигарджията, но неговото разпространение не се ограничава. То трѣбва да се прилага само, когато напролѣть листнитѣ и плоднитѣ пѫпки сѫ застрашени и отъ други насѣкоми, каквито сѫ напр. различнитѣ хоботни брѫмбари. Варното млѣко трѣбва да съдържа на 100 л. вода 10—11 кгр. негасена варь и 1—2 кгр. глина.

*Петъръ Чорбаджиевъ*

## ОВОЩАРИ И ЛОЗАРИ,

Болеститѣ и неприятелитѣ на земедѣлскитѣ култури намаляватъ силно вашитѣ доходи. Противъ много отъ тѣхъ науката е дала сигурни и евтини срѣдства. Съ малки усилия вие може да се гарантирате противъ повреди отъ болести и неприятели и да увеличите доходитѣ си. Болеститѣ и неприятелитѣ по земедѣлскитѣ култури не се дължатъ на времето или на грѣшки въ обработката. Тѣ се причиняватъ отъ разни паразити, както тѣзи при човѣка и животнитѣ. Не оставяйте болеститѣ и неприятелитѣ да Ви лишаватъ отъ плода на вашия трудъ, а се отнасяйте редовно за съветъ до Института за защита на растенията който дава съвети и упѫтвания безплатно.

Адресъ на Института е:

**Институтъ за защита на растенията**

**Булевардъ „Симеонъ Князъ Търновски“, № 4 — София**

Пощенска кутия 238 Тел. 2-32-62

---

Материалитѣ за изследване, на тежесть до 500 грама да се изпращатъ като мостра безъ стойность, като се придружаватъ винаги съ подробна обяснителна бележка (освенъ отдѣлно изпратено писмо).